

Laxar Fiskeldi ehf.
Helgi G. Sigurðsson
Ennishvarfi 25
203 Kópavogur

Reykjavík, 12. febrúar 2015

Tilvísun:201401114 / 5.2

Efni: 10.000 tonna viðbótarframleiðsla Laxa fiskeldis á laxi í Reyðarfirði - ákvörðun um tillögu að matsáætlun

Í samræmi við 8. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum er hér kynnt ákvörðun Skipulagsstofnunar um tillögu að matsáætlun um 10.000 tonna viðbótarframleiðsla Laxa fiskeldis á laxi í Reyðarfirði, Fjarðabyggð. Laxar Fiskeldi er nú þegar með leyfi fyrir 6.000 tonna framleiðslu á laxi á ári í Reyðarfirði. Með fyrirhugaðri aukningu gæti heildareldi á laxi í Reyðarfirði á vegum Laxa fiskeldis orðið allt að 16.000 tonn á ári.

Laxar Fiskeldi ehf. sendi Skipulagsstofnun erindi dags. 28. apríl 2014 ásamt tillögu að matsáætlun:

Laxar Fiskeldi ehf. 10.000 tonna viðbótarframleiðsla Laxa Fiskeldis ehf. á laxi í sjókvíum í Reyðarfirði. 28. Apríl 2014.

Skipulagsstofnun leitaði umsagnar um tillögu framkvæmdaraðila hjá eftirtöldum aðilum í samræmi við 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum: Fjarðabyggð, Fiskistofu, Hafrannsóknastofnun, Matvælastofnun, Minjastofnun Íslands, Orkustofnun, Samgöngustofu, Umhverfisstofnun og Veiðimálastofnun. Skipulagsstofnun kynnti tillöguna einnig með fréttatilkynningu og á heimasíðu stofnunarinnar.

Skipulagsstofnun bárust umsagnir og athugasemdir frá eftirtöldum aðilum: Fjarðabyggð með bréfi dags. 28. júlí 2014, Fiskistofu með bréfi dags. 14. maí 2014, Hafrannsóknastofnun með bréfi dags. 22. maí 2014, Matvælastofnun með bréfi dags. 12. maí 2014, Minjastofnun Íslands með bréfi dags. 19. maí 2014, Orkustofnun með bréfi dags. 12. júní 2014, Samgöngustofu með bréfi dags. 13. maí 2014, Umhverfisstofnun með bréfi dags. 22. maí 2014 og Veiðimálastofnun með bréfi dags. 30. júní 2014. Skipulagsstofnun bárust einnig frekari upplýsingar frá framkvæmdaraðila í kjölfar umsagna með bréfum dags. 15., 16., 17., og 22. desember 2014 og 26. janúar, 2. febrúar og 10. febrúar 2015.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Í samræmi við 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum hefur Skipulagsstofnun farið yfir framlagða tillögu Laxar Fiskeldi ehf. að matsáætlun ásamt þeim umsögnum og athugasemdum sem borist hafa stofnuninni. Skipulagsstofnun fellst á tillögu framkvæmdaraðila að matsáætlun með þeim viðbótum sem Laxar Fiskeldi setti fram í bréfum dags. 15., 16., 17., og 22. desember 2014 og 26. janúar, 2. febrúar og 10. febrúar 2015 og með eftirfarandi athugasemdum Skipulagsstofnunar.

Burðarþol

Skipulagsstofnun bendir á að í nýjum lögum um breytingu á ýmsum lagaákvæðum sem tengjast fiskeldi (nr.49/2014) er ætlað að auka öryggi í fiskeldi og stuðla að ásættanlegri stöðu umhverfisáhrifa frá eldinu. Skilyrði um að leyfisumsókn fylgi mat á burðarþoli, sem framkvæmt hefur verið af Hafrannsóknastofnun eða öðrum aðila sem Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið samþykkir, gerir meiri kröfur en áður til rekstrarleyfishafa um upplýsingar varðandi þau áhrif sem eldið hafi á lífríkið (sbr. athugasemdir við stjórnarfrumvarpið, III. Meginefni frumvarpsins, 2. liður). Skilgreining laganna á burðarþoli er eftirfarandi:

„Mat á þoli fjarða eða afmarkaðra hafsvæða til að taka á móti auknu lífrænu álagi án þess að það hafi óæskileg áhrif á lífríkið og þannig að viðkomandi vatnshlot uppfylli umhverfismarkmið sem sett eru fyrir það samkvæmt lögum nr. 36/2011, um stjórn vatnamála. Hluti burðarþolsmats er að meta óæskileg staðbundin áhrif af eldisstarfsemi.“

Skipulagsstofnun bendir á að markmið laga um mat á umhverfisáhrifum er að tryggja að áður en leyfi er veitt fyrir framkvæmd sem kann að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif hafi farið fram mat á umhverfisáhrifum viðkomandi framkvæmdar. Þegar sótt er um leyfi fyrir slíkri framkvæmd í fiskeldi skal fylgja afrit af álit Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar og er það ein forsenda leyfisveitingarinnar. Því er rétt og eðlilegt að málsmeðferð samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum leiði í ljós hvaða áhrif viðkomandi eldi hafi á lífríki og hvort viðkomandi vatnshlot uppfylli umhverfismarkmið samkvæmt lögum um stjórn vatnamála. Skipulagsstofnun bendir einnig á að samkvæmt 8. gr. laga nr. 49/2014, sem breytir 10. gr. laga nr. 71/2008 um fiskeldi, skal Matvælastofnun hafna umsókn ef umsækjandi leggur ekki fram þau gögn sem kveðið er á um í 8. gr., enda hafi umsækjandi verið gefinn hæfilegur frestur til að leggja fram þau gögn sem vantar. Þau gögn sem hér um ræðir eru m.a. umrætt burðarþolsmat.

Skipulagsstofnun lítur svo á að leggja verði burðarþolsmat fyrir Reyðarfjörðinn til grundvallar mati á umhverfisáhrifum alls eldis fyrirtækisins og greint frá niðurstöðum þess í frummatsskýrslu, enda verður álit Skipulagsstofnunar og burðarþolsmat m.a. forsenda þess að leyfi verði veitt fyrir því að aukin framleiðsla hefjist. Ef ætlunin er að leggja fram burðarþolsmat sem framkvæmt er af öðrum aðila en Hafrannsóknastofnun þarf það að vera gert með samþykki ráðuneytisins að fenginni bindandi umsögn Hafrannsóknastofnunar, sbr. 6. gr. laga nr. 49/2014. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir niðurstöðum burðarþolsmatsins sem geri jafnframt ráð fyrir samlegð með öðru eldi sem hefur verið leyft eða er fyrirhugað og annarri mengandi starfsemi í firðinum.

Áhrif á villta stofna laxfiska

Skipulagsstofnun bendir á að í tilfelli laxeldis í sjó, þar sem notaður er eldisstofn af norskum uppruna, hefur umfjöllun um möguleg neikvæð áhrif eldisins á erfðaeftni náttúrulegra fiskistofna verið veigamikill þáttur við mat á umhverfisáhrifum slíkra framkvæmda. Einnig vaknar þessi umræða í kjölfar fréttu um að lax hafi sloppið úr eldi, eins og nýlegt dæmi um veiðar á eldislaxi í Patreksfirði ber með sér. Skipulagsstofnun er ljóst að frá Reyðarfirði er langt í næstu laxveiðiár með umtalsverðum veiðihlunnindum, en stutt er þó í Breiðdalsá þar sem til staðar eru veiðihagsmunir. Í ljósi þess að lax hefur sloppið nýlega úr kvíum Fjarðalax og deilt er um áhrif laxeldis í sjó á erfðir villtra stofna telur Skipulagsstofnun að leggja mat á áhrif mögulegra sleppinga úr eldi Laxa Fiskeldis ehf. á villta stofna laxfiska, svo sem erfðir og búsvæði þeirra. Í því mati þarf að koma fram hversu langt er í næstu veiðiár, sýna það á korti og leggja fram rökstutt mat á líkum þess að sleppifiskur frá fyrirhuguðu eldi geti haft áhrif á fiskistofna í nálægum ám.

Í frummatsskýrslu þarf að fjalla um ofangreind atriði í ljósi nýliðinna atburða í rekstri Fjarðalax og á grundvelli fyrirbyggjandi upplýsinga um laxfiska í ám er liggja til Fáskrúðsfjarðar og Berufjarðar auk Breiðdalsvíkur. Umfjöllunin verði gerð í ljósi markmiða fyrirbyggjandi stefnumörkunar

stjórnvalda eins og þau koma fram í gildandi lögum og reglugerðum, eins og rakið er í umsögn Veiðimálastofnunar.

Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir öryggisþáttum er varða búnað og hvernig fyrirhugað er að varna því að fiskur sleppi úr eldiskvíum, þannig að umsagnaraðilum sé ljóst í hverju þeir þættir felast og hvaða viðmið eru í forsendum, svo sem straumar, vindar og marglytta.

Laxalús og fisksjúkdómar

Í kafla 5.13 í tillögu að matsáætlun kemur fram að fjallað verði ítarlega um mögulegar hættur vegna fisksjúkdóma. Skipulagsstofnun telur tilefni til að áréttu frekar þennan þátt og fer fram á að í frummatsskýrslu verði gerð grein fyrir hvernig kynslóðaskiptu eldi og hvíld eldissvæða Laxa Fiskeldis verður háttað til að lágmarka smithættu milli eldissvæða til framtíðar. Skipulagsstofnun telur nauðsynlegt að gerð verði spá um mögulega dreifingu smits frá eldissvæðum í Reyðarfirði sem hægt verði að nota til að bregðast markvisst við ef sjúkdómar eða lúsaplága komi upp í laxeldi í firðinum. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir líklegri dreifingu smitsjúkdóma frá eldissvæðum. Skipulagsstofnun bendir á þá staðreynd að lúsasmit hefur fundist í eldi Fjarðalax í Fossfirði í Arnarfirði, sem var yfir viðmiðunarmörkum sem norsk stjórnvöld setja sjókvíeldi þar í landi.

Þéttleiki í kvíum

Í umsögn Hafrannsóknastofnunar er bent á að áætlaður þéttleiki í kvíum sé meiri en kemur fram í áætlunum fyrirtækja á Vestfjörðum.

Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir fyrirhuguðum þéttleika laxa í kvíum og skýra hvers vegna fyrirtækið telur sér fært að ala lax með meiri þéttleika en gert er á Vestfjörðum án þess að sjúkdómahætta aukist.

Reynsla af fiskeldi á Austfjörðum

Í umsögn Hafrannsóknastofnunar kemur fram að ekki sé gerð nægileg grein fyrir reynslu af fiskeldi á Austfjörðum og þeim vandamálum sem þar hafa komið upp svo sem vegna marglytta, afföll vegna seiðaflutninga, lágs hitastigs, sjúkdóma, þörungablóma og arðsemi.

Í frummatsskýrslu þarf að koma fram með skilmerkilegum hætti hver fyrri reynsla af eldi á laxi í sjókvíum á Austfjörðum hefur verið með tilliti til athugasemda Hafrannsóknastofnunar.

Straumar á eldissvæðum

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að á bls. 30 í tillögu segi m.a.: „Straumur er um 2,5 cm/sek til 3,0 cm/sek, sem er verulega góður straumur til fiskeldis.“ Umhverfisstofnun bendir á í umsögn sinni að samkvæmt aðferðum um staðarval fiskeldis (BAT) er miðað við að straumur sé a.m.k. 5 cm/sek. Umhverfisstofnun telur því ljóst að ekki er um kjöraðstæður að ræða hvað varðar strauma á fyrirhuguðu eldissvæði. Stofnunin telur að í frummatsskýrslu eigi að setja fram spár um dreifingu lífrænna efna frá eldinu og möguleg áhrif uppsöfnunar lífrænna efna á lífríki fjarðarins.

Í frummatsskýrslu þurfi að gera með fræðilegum hætti ítarlega grein fyrir dreifingu á lífrænum efnum frá eldinu. Skipulagsstofnun tekur undir ábendingar Umhverfisstofnunar og fer fram á að í frummatsskýrslu verði settar fram spár samanber ofangreint.

Áhrif á aðrar nytjar

Í umsögnum Fjarðabyggðar og Orkustofnunar kemur fram að til standi af hálfu sveitarfélagsins að til standi að vinna efni af hafsbotni í Reyðarfirði vegna hafnarframkvæmda við Mjóeyrarhöfn vegna aukinna umsvifa á svæðinu. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir fyrirhuguðum framkvæmdum á svæðinu. Gera þarf grein fyrir að haft hafi verið samráð við sveitarfélagið um fyrirhugaða efnistöku og gera grein fyrir hvernig fiskeldi og efnistöka af hafsbotni geti farið saman.

Annað

Vísað er til umsagnar Umhverfisstofnunar og bent á að í frummatsskýrslu þarf að koma fram hvernig framkvæmdaraðili hyggst verjast ásætum á nótum. Ef nota á t.d. kopar eða önnur efni þá telur Umhverfisstofnun að gera þurfi grein fyrir hugsanlegri uppsöfnun slíkra efna í seti undir kvíunum og þeim áhrifum sem þau geti haft á lífríki sjávar.

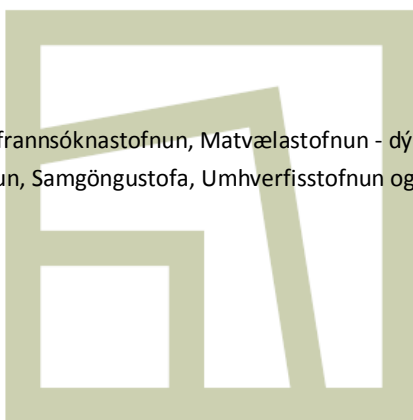
Samkvæmt 3. mgr. 14. gr. laga nr. 106/2000 má framkvæmdaraðili kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Kærufrestur er til **17. mars 2015**.

Rut Kristinsdóttir

Valur Klemensson

Fylgiskjöl: Afrit umsagna.

Afrit: Fjarðabyggð, Fiskistofa, Hafrannsóknastofnun, Matvælastofnun - dýralæknir fisksjúkdóma, Minjastofnun Íslands, Orkustofnun, Samgöngustofa, Umhverfisstofnun og Veiðimálastofnun.



Skipulagsstofnun